

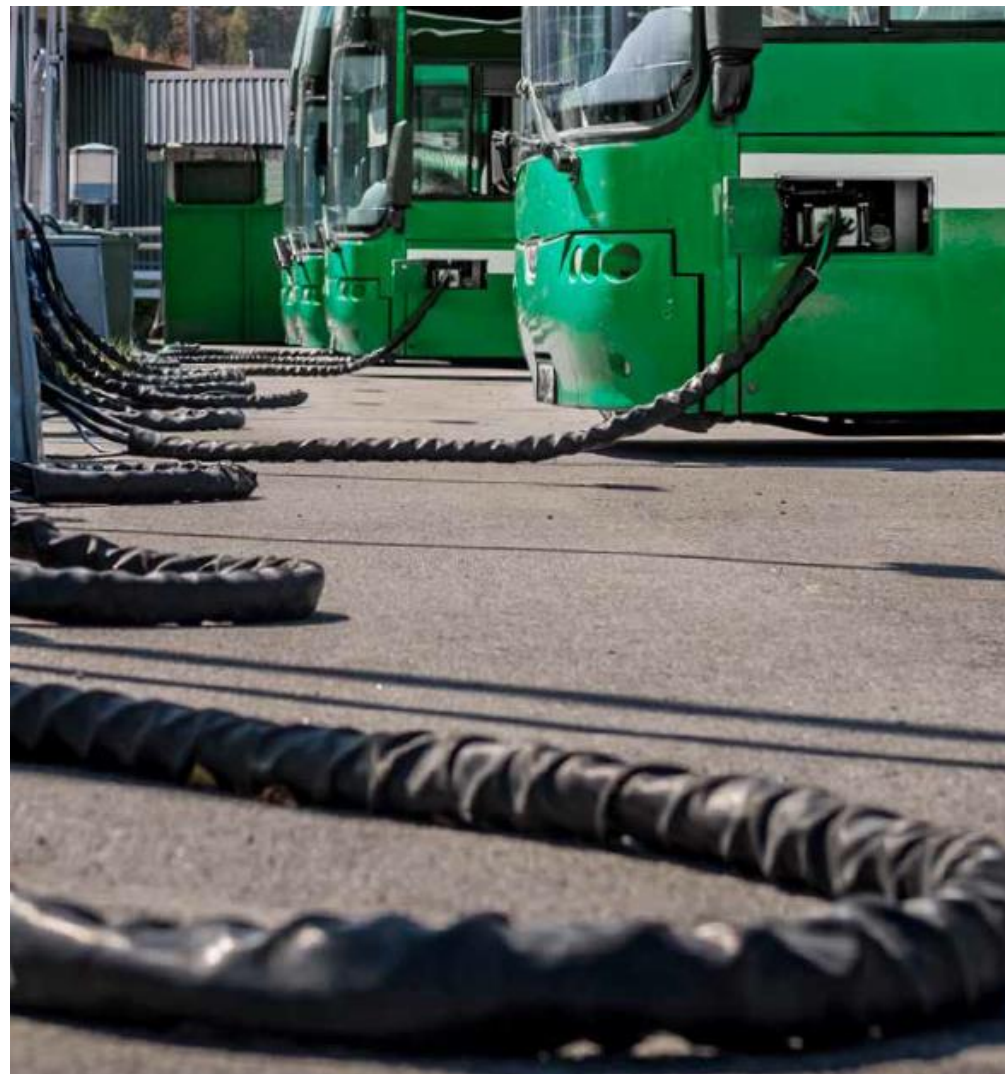

Anskaffelseseminariet 14/2 2024
Elektrifiering av materiell – erfaringer så langt og utfordringer fremover

**MÄNNISKORÄTTSRISKER
BAKOM ELBUSSAR I SVENSK
KOLLEKTIVTRAFIK**

Bakgrund

- Att elektrifiera hela fordonsflottan är nödvändig för möta klimatkrisen
- Kollektivtrafikhuvudmän ställer krav på trafikutövarna gällande (el)bussar i trafikavtalen, eller vid upphandling av fordonen för egen trafik.
- Ett antal år sedan de första elbussarna började rulla i svensk kollektivtrafik
- De då nya, helt elektriska bussarna var producerade i Kina

Inte en "grön", utan en hållbar omställning och utveckling

Fokusområde 1

Miljömässig hållbarhet

Fokusområde 2

Ekonomisk hållbarhet

Fokusområde 3

Social hållbarhet
*Inklusive ansvarstagande
i leverantörsled*

Ethical Trading Initiative Sverige

- **Medlemsorganisation** för företag, fackföreningar, civilsamhälle och offentlig sektor.
- **Hållbara affärsmetoder** och **mänskliga rättigheter** i globala leverantörsled.
- **Arbetsgrupp om elfordon:** Region Stockholm (SL), Västtrafik, Skånetrafiken och Luleå lokaltrafik

ETI SVERIGE
Livsmedel & dryck

ETI SVERIGE
Elfordon

ETI SVERIGE
Solenergi

ETI SVERIGE
Kina

Vad har vi gjort?

- **Kartläggning av situationen vid tillverkning elfordon och dess batterier i Kina**
 - Scanning av inlägg på sociala medier
 - Granskning av offentlig information om statligt sanktionerat tvångsarbete
- **Resultat:** stora risker och förekomst av allvarliga brott mot mänskliga rättigheter och regionernas och kommunernas avtalsvillkor
- **Två delar av rapporten:**
 - Arbetsförhållanden
 - Statligt sanktionerat tvångsarbete hos leverantörer i Kina som tillverkar batterier och elbussar.
 - Hela rapporten finns på **www.etisverige.se**

**HUMAN RIGHTS
AND WORKING
CONDITIONS AT
BATTERY AND
ELECTRIC BUS
MANUFACTURERS
IN CHINA**

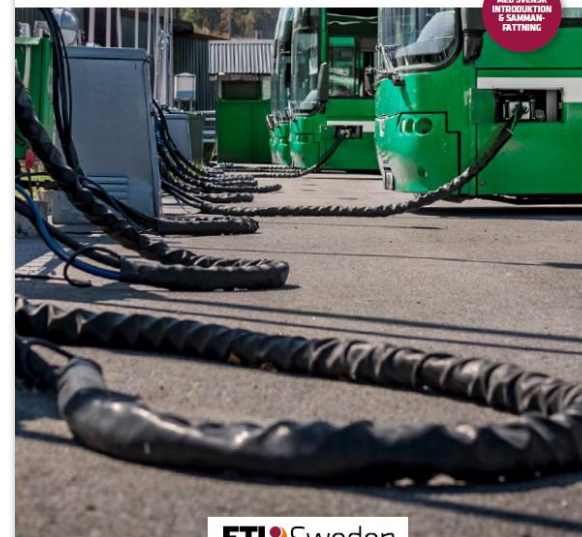
AUTHORS
Stefan Brehm and Helena Magnusson,
Globalworks Lund AB

**FORCED LABOUR
AT BATTERY AND
ELECTRIC BUS
MANUFACTURERS
IN CHINA**

AUTHORS
Stefan Brehm and Helena Magnusson,
Globalworks Lund AB

**MÄNNISKORÄTTS-
RISKER BAKOM
ELBUSSAR I SVENSK
KOLLEKTIVTRAFIK**

En branschfråga som kräver samverkan

ETI Sweden

ETI Sverige

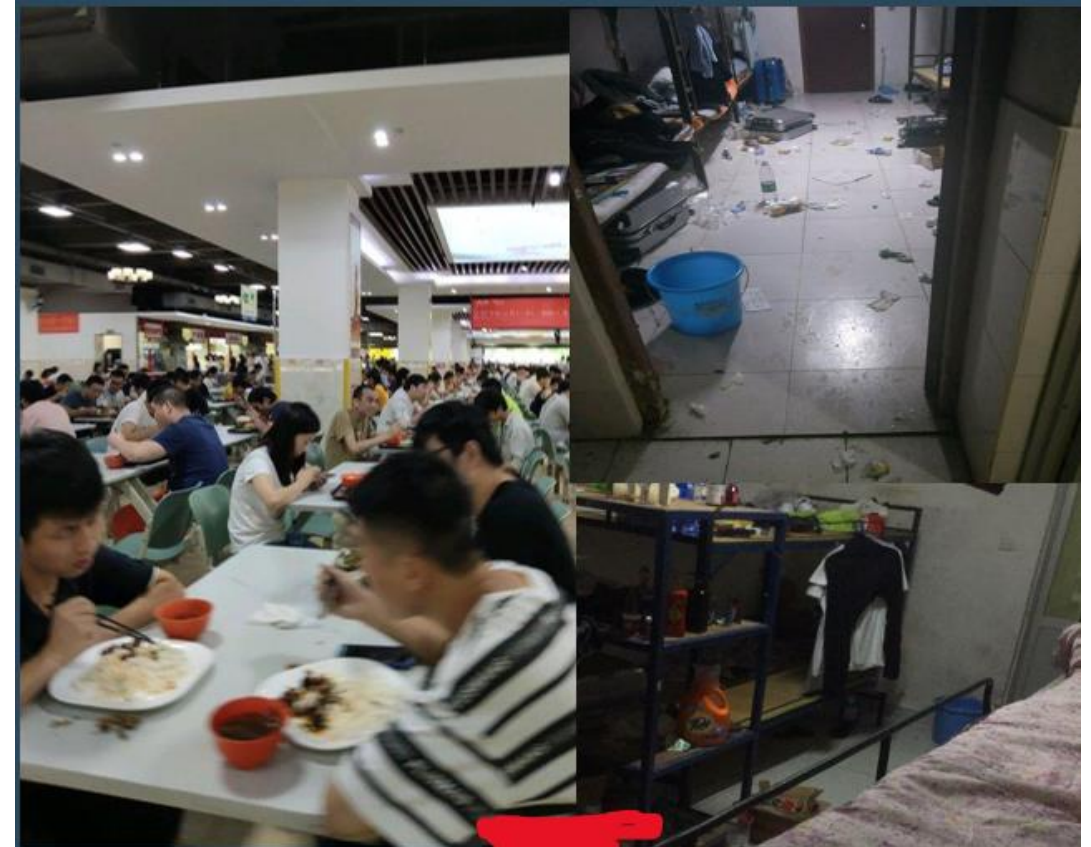
Vad har vi upptäckt?

- Produktionen av elbussar beroende av systematiserat, statligt sanktionerat tvångsarbete i Kina.
- Hög risk för statligt sanktionerat tvångsarbete i andra regioner än Xinjiang
- Utsatta grupper: etniska minoriteter, praktikanter som är minderåriga och människor som klassificeras som fattiga
- Flera leverantörer medskyldiga till statligt sanktionerat tvångsarbete genom:
 - omlokalisering av arbetskraft
 - ägarförhållanden
 - verksamhet i högriskområden

Exempel

- Statligt sanktionerat tvångsarbete genom organiserad omlokalisering av arbetskraft
- Tvångsarbete som praxis på fabriker
- Hot och tvångsmedel hindrar arbetare att framföra klagomål
- Låga löner, extrem övertid och dåliga arbetsförhållanden
- Inga fackliga rättigheter
- Självmord på busstillverkare (2021) och batteritillverkare (2022)
- Brist på transparens, spårbarhet & sätt att kontrollera arbetsförhållanden i Kina
- Farligt för anställda att ställa upp på en tredjepartsrevision

Nästa steg:

- Implementering av rapportens rekommendationer till upphandlingen
- Lyfta resultatet till upphandlingsmyndigheten och beslutsfattare
- Branschdialog för att enas kring en gemensam bild av situationen och riskerna
- Branschsamarbete för tydlig gemensam kravställning

Hur ställer vi krav på leverantörerna?

Sveriges regioner har en gemensam uppförandekod för leverantörer som är beslutad på politisk nivå och som omfattar områdena mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljö (inklusive klimat) och affärsetik.

[...] Visar det sig att slutproduktionen av bussen och/eller tillverkarens huvudsakliga verksamhet är förlagd i ett land som är klassat som ett högriskland enligt ITUC, eller att beställaren misstänker att mänskliga rättigheter inte följs i någon annan del av produktionen, kommer beställaren kräva att leverantören inkommer med handlingar som styrker att tillverkningen inte bryter mot mänskliga rättigheter, så som – men inte begränsat till – revisionsrapporter från revisioner utförda på plats av oberoende aktörer medkunskap om aktuella risker.

Hur ställer vi krav på leverantörerna?

[...] För hantering av kritiska material och negativ påverkan på batteriers leveranskedjor ska leverantören och fordonets tillverkare tillämpa OECD:s "Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas".

Leverantören och tillverkaren ska aktivt och transparent arbeta med rapportering kring spårbarhet och kontinuerligt öka och förbättra denna. Leverantören och tillverkaren ska också aktivt arbeta för att minska sociala och miljömässiga konsekvenserna av batteritillverkningen och de kritiska materialen i leverantörskedjorna enligt OECD:s "Five-Step Framework for Risk-Based Due Diligence in the Mineral Supply Chain". [...]

[...] Leverantören ska därför beskriva i anbudet och visa hur leverantören och tillverkaren av offererat fordon arbetar enligt Five-Step Framework for Risk-Based Due Diligence in the Mineral Supply Chain och hur leverantörskedjan för följande kritiska material ser ut och de risker som har identifierats i leverantörskedjan:

1. Kobolt
2. Litium
3. Nickel

Tack!

Kontakt:

andreas.holmberg@llt.lulea.se

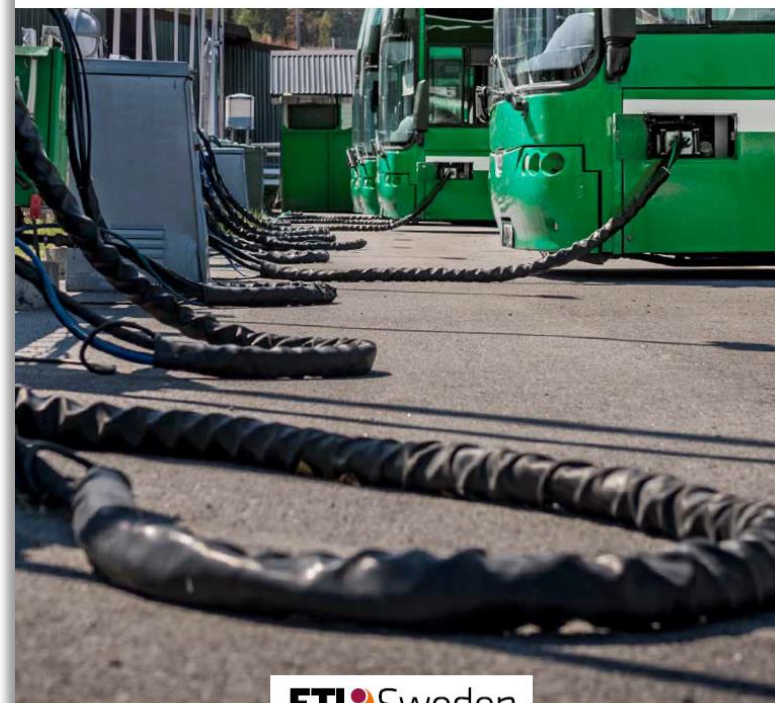
www.etisverige.se

malin.kjellqvist@etisverige.se

ETI Sverige

MÄNNISKORÄTTS- RISKER BAKOM ELBUSSAR I SVENSK KOLLEKTIVTRAFIK

En branschfråga som kräver samverkan

ETI Sweden